

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่เชื่อกันว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศ ไม่มีประเทศใดในโลกที่จะพัฒนาประเทศได้สำเร็จโดยที่ประชากรไร้การศึกษา ทักษะมนุษย์หรือกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งของการพัฒนา ความเจริญของประเทศขึ้นอยู่กับความเจริญของคนในประเทศนั้น ไม่ว่าความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ทางสังคม ทางการเมือง และทางวัฒนธรรม ประเทศจะเจริญไม่ได้เลยถ้าคนของประเทศไม่เจริญ

การสร้างประเทศที่สำคัญคือการวางรากฐานการศึกษาของประชากรเพื่อให้คนเหล่านั้นได้ช่วยกันพัฒนาตามบทบาทและความรับผิดชอบที่มีอยู่ต่อสังคม เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าของประเทศขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชากร เพราะฉะนั้นการให้การศึกษาแก่ประชากรให้มีความรู้ความสามารถจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และจำเป็นที่สุด และการศึกษาที่พึงประสงค์จะต้องการศึกษาที่เสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ และทัศนคติให้คนไทยรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมอันตนมีส่วนร่วมอยู่แล้วนำความรู้ความเข้าใจมาใช้แก้ปัญหา เสริมสร้างชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น โดยกลมกลืนกับธรรมชาติ ปัญหาที่มีอยู่ว่าหาอย่างไรจึงจะทำให้ประเทศชาติของเรามีประชากรที่มีการศึกษาดี มีคุณภาพ สิ่งนี้เป็นปัญหาสำหรับประเทศไทย ถึงแม้ว่าเราจะมีพระราชบัญญัติประถมศึกษาใช้ทั่วประเทศแล้ว แต่เรายังมีประชากรที่ไม่รู้หนังสืออีกเป็นจำนวนมาก

จากสถิติประชากรผู้ไม่รู้หนังสือจำแนกตามจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๒๓^๑ มีประชากรไม่รู้หนังสือถึง ๔,๑๖๐,๒๐๔ คน ในจำนวนประชากร ๓๐,๔๑๖,๓๗๖ คน อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖

^๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, สถิติประชากรผู้ไม่รู้หนังสือของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๒๓ (กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คณะประดิษฐ์การพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๖๒.

และในจำนวนนี้เป็นประชากรในจังหวัดกรุงเทพมหานครร้อยละ ๑.๗

จำนวนประชากรผู้ไม่รู้หนังสือส่วนหนึ่ง เป็นผู้ที่ได้ผ่านการศึกษาในระบบโรงเรียนมาแล้ว แต่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ นับเป็นความสูญเสียเปล่าทางด้านการศึกษอันแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นผู้ให้การศึกษา ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ถึงคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในหมู่คนทั่วไปอย่างมาก และโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครก็อยู่ในข่ายของการวิพากษ์วิจารณ์ จากอัตราสอบตกซ้ำชั้นประมปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๒๐^๑ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีนักเรียนสอบตกซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงร้อยละ ๑๔.๘๓ มากเป็นอันดับสองรองจากโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีนักเรียนสอบตกซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงร้อยละ ๑๖.๕๑ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร^๒ ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวได้พยายามหาวิธีการที่จะลดจำนวนนักเรียนสอบตกซ้ำชั้นให้เหลือน้อยที่สุด โดยเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบการศึกษา จากประถมศึกษา ๗ ปี เป็น ๖ ปี และเปลี่ยนระบบการวัดผลใหม่มาใช้ระบบเลื่อนชั้นตามระเบียบการประเมินผลตามหลักสูตรใหม่ ที่เรียกว่าการเลื่อนชั้นโดยให้มีการสอบปลายปีเป็นบางชั้น อย่างไรก็ตามอัตราการสอบตกซ้ำชั้นของนักเรียนก็มีได้ลดลงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ว่า อัตราการสอบตกซ้ำชั้นของนักเรียนทุกชั้น โดยเฉลี่ยต้องลดลงจากร้อยละ ๑๑.๓๐ เหลือร้อยละ ๘ เนื่องจากในช่วงปีการศึกษา ๒๕๒๐ - ๒๕๒๒^๓ สถิติการตกซ้ำชั้นของนักเรียนทุกชั้นเฉลี่ยร้อยละ ๑๐.๖๘, ๑๑.๘๗ และ ๑๑.๗๗ ตามลำดับ สาเหตุที่เป็นดังนี้เพราะปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอันเนื่องมาจากการผลิตแบบเรียน คู่มือครู และวัสดุอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอและไม่ทันตามกำหนดเปิดเรียนเพราะขาดงบประมาณ และการประสานงานระหว่างหน่วยราชการไม่ดีพอ อีกทั้งการอบรมครูเพื่อให้สามารถสอนตามหลักสูตรใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยังกระทำไม่ได้เต็มที่ ทำให้การสอนของครูไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประกอบกับครูบางคนขาดความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น จึงทำให้การพัฒนาทางด้านคุณภาพ

^๑ ประยูร ศรีประสาธน์, "แนวใหม่ของการบริหารการประถมศึกษา การพิจารณา และสาระสำคัญของระบบ," ประชาศึกษา (ตุลาคม ๒๕๒๓): ๔ - ๑๒.

^๒ กรุงเทพมหานคร, สำนักงานศึกษา, ร่างแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๒๘ (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร, ๒๕๒๔), หน้า ๖.

ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครถูกโจมตีว่าไร้ประสิทธิภาพ ผลผลิตนักเรียนออกมาคุณภาพต่ำ ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ^๑ ได้นำวิจัยเรื่องคุณภาพของโรงเรียนทุกระดับในเขตกรุงเทพมหานคร และสรุปผลการวิจัยได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีแนวโน้มที่จะมีประสิทธิภาพน้อยกว่าโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ

จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ผู้ปกครองของนักเรียนในจังหวัดกรุงเทพมหานครหรือแม้แต่ครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานครเองก็ตาม ไม่เชื่อและศรัทธาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงไม่นิยมส่งบุตรหลานของตนเข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังตัวเลขที่ปรากฏในตารางต่อไปนี้^๒

ปีการศึกษา	เข้าเกณฑ์	เป้าหมาย	จัดได้	สูง/ต่ำ
๒๕๒๐	๗๑,๔๔๗	๒๔๑,๔๕๓	๒๒๘,๐๕๗	- ๑๓,๔๐๖
๒๕๒๑	๗๔,๓๕๖	๒๒๔,๐๖๐	๒๑๕,๔๔๔	- ๘,๒๑๑
๒๕๒๒	๗๓,๑๑๔	๒๒๗,๔๖๔	๒๒๖,๓๓๔	- ๑,๖๓๔
๒๕๒๓	๗๑,๘๗๔	๒๓๑,๓๕๖	๒๒๓,๔๘๖	- ๗,๘๖๖
๒๕๒๔	๗๐,๑๘๐	๒๓๖,๕๔๔	๒๑๘,๗๘๘	- ๑๗,๗๕๖

จากตารางจะเห็นว่า ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๐ เป็นต้นมา จำนวนนักเรียนที่มาเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวนลดลงและต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกปี

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, กองวิจัยทางการศึกษา, รายงานการวิจัยคุณภาพและประสิทธิภาพของโรงเรียนทุกระดับในเขตกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์, ๒๕๒๑), หน้าทศด้อย่อ.

^๒ กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา, ร่างแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙ (กรุงเทพมหานคร : สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, ๒๕๒๕), หน้า ๓. (อ้างสำเนา)

จำนวนนักเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ลดลงและต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกปี ทั้ง ๆ ที่การศึกษาในระดับนี้ของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาให้เปล่าทั้งค่าเล่าเรียน อุปกรณ์การศึกษา ตลอดจนเสื้อผ้า ซึ่งอาจเนื่องมาจากจำนวนเด็กลดลงตามแผนการควบคุมจำนวนประชากร หรืออาจเนื่องมาจากการที่คนทั่วไปมีค่านิยมหรือทัศนคติที่ผิดเกี่ยวกับการส่งบุตรธิดาเข้าเรียนในโรงเรียนที่รัฐจัดให้เปล่า ทำให้ไม่แน่ใจในคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ก็เป็นไปได้

การที่จะแก้ค่านิยมหรือทัศนคติที่ผิด ๆ เกี่ยวกับการไม่นิยมส่งบุตรธิดาเข้าเรียนในโรงเรียนที่รัฐจัดให้เปล่า สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครควรจะได้ปรับปรุงวิธีการดำเนินงานในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากวิธีการจัดการและดำเนินงานในโรงเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการบ่งถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา ดังที่ พวงทอง ไสยวรรณ^๑ ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพของการศึกษาจะดีเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานของโรงเรียนในหลายลักษณะ เช่น การจัดโปรแกรมการศึกษาให้สนองวัตถุประสงค์ของการศึกษา การจัดกิจกรรมนักเรียนให้นักเรียนมีส่วนรับผิดชอบการจัดบริการห้องสมุดเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การแนะนำให้แก่เด็กที่มีปัญหา การมีอาคารเรียน ห้องเรียนถูกสุขลักษณะ และการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญที่จะให้การศึกษาแก่เด็กและชุมชน ถ้าโรงเรียนดำเนินงานในด้านการจัดการดี คุณภาพของนักเรียนย่อมดีตามไปด้วย ดังที่ สุมณ อมรวิวัฒน์^๒ ได้กล่าวถึงความสำคัญของโรงเรียนไว้ว่าเป็นสถาบันแห่งหนึ่งของชุมชน เป็นแหล่งที่ให้การเรียนรู้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่สมาชิกของชุมชนและเป็นสถาบันหนึ่งที่จะช่วยสร้างสมาชิกที่ดีให้แก่ชุมชนช่วยกันแก้ปัญหาของชุมชนและช่วยส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาเร็วขึ้น

^๑ พวงทอง ไสยวรรณ, "เกณฑ์ประเมินผลเพื่อรับรองวิทยฐานะโรงเรียนมัธยม," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๓.

^๒ สุมณ อมรวิวัฒน์, "โรงเรียนชุมชน," ในประมวลคำบรรยายในการอบรมครูใหญ่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศ พ.ศ. ๒๕๑๔ (พระนคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๒๑๔-๒๒๒.

พอล อาร์ มอร์ต * (Paul R. Mort) ศาสตราจารย์ของคณะศึกษาศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบียกล่าวถึงหน้าที่ของโรงเรียนไว้ว่า โรงเรียนมีหน้าที่สำคัญ ๒ อย่างคือ มีหน้าที่คงไว้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม มีหน้าที่สร้างคนที่มีความรับผิดชอบชีวิตของตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในทุกช่วงของวัย จากคำกล่าวนี้อาจสรุปได้ว่าลักษณะของคนในสังคมเป็นเช่นไร ย่อมสะท้อนให้เห็นภาพบางส่วนของโรงเรียนได้ ถ้าโรงเรียนมีคุณภาพดี ย่อมที่จะผลิตคนที่มีคุณภาพดี ออกสู่สังคม

ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นลักษณะสำคัญ และหน้าที่ของโรงเรียนโดยทั่ว ๆ ไป สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีผู้กล่าวถึง ดังเช่น ภิญโญ สาธร ^๒ กล่าวถึงโรงเรียนประถมศึกษาว่าเป็นโรงเรียนที่ให้การศึกษาขั้นต้น ซึ่งโดยปกติการศึกษาขั้นประถม ไม่ว่ายุคใดสมัยใด และไม่ว่าประเทศใด ล้วนแสดงออกซึ่งลักษณะสังคมส่วนรวมตลอดจนโน้ตชน และความต้องการของสังคมทั้งสิ้น การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สังคมใช้ถ่ายทอดวัฒนธรรม และค่านิยมของคนรุ่นเก่าให้แก่คนรุ่นใหม่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพของราษฎรในสังคม นอกจากนี้ วิลเลียม ซี ริวิส และคณะ ^๓ (William C. Reavis and others) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาไว้ว่า โรงเรียนประถมศึกษามีหน้าที่ช่วยเหลือเด็กทุกคนให้มีประสบการณ์ เพื่อที่จะได้มีความรับผิดชอบวิจารณ์และการสร้างสรรค์ อันเป็นพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ แยกออกเป็นพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ร่างกาย อารมณ์ สังคมและศีลธรรม ซึ่งโรงเรียนต้องฝึกให้ได้ตามปรัชญานี้และจัดสภาพการณ์ต่าง ๆ ให้โรงเรียนมีความใกล้เคียงกับสภาพของสังคมในชีวิตจริงของเด็ก

* Paul R. Mort, Principle of School Administration (New York : Mc. Graw - Hill Book Co., Inc., 1946), p.5.

^๒ ภิญโญ สาธร, หลักบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๓๖๑.

^๓ William C. Reavis and others, Administrating the Elementary School (Englewood Cliffs : N.S., Prentice - Hall, Inc., 1957), p.5.

จากความสำเร็จและหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความคิดที่จะศึกษาถึงวิธีดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจะศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณภาพของโรงเรียนในด้านการเรียนการสอน บุคลากร อุปกรณ์การสอน กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ การจัดบริการด้านต่าง ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในเขตการศึกษาชั้นในและเขตการศึกษาชั้นนอก เพื่อเป็นแนวทางแก่สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ในการปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองในเขตการศึกษาชั้นในที่มีต่อคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตการศึกษาชั้นใน ในด้านการเรียนการสอน บุคลากร อุปกรณ์การสอน กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ การจัดบริการด้านต่าง ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง
๒. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองในเขตการศึกษาชั้นนอกที่มีต่อคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตการศึกษาชั้นนอก ในด้านการเรียนการสอน บุคลากร อุปกรณ์การสอน กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ การจัดบริการด้านต่าง ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ปกครองที่มีต่อคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
๒. ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๒๔
๓. ในการวิจัยนี้ไม่คำนึงถึง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของตัวอย่างประชากร

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สร้างขึ้นโดยอาศัยหลักทฤษฎีการศึกษา หลักจิตวิทยา และสภาพที่เป็นจริงของการจัดโรงเรียนประถมศึกษาที่ดี นอกจากนี้ยังได้ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิและนำไปทดลองใช้แล้วนำมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง ฉะนั้นจึงเชื่อได้ว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถาม) สามารถสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

๒. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองและตอบตามความเป็นจริง

ความจำกัดของการวิจัย

ตัวอย่างประชากรมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับทางโรงเรียนไม่เท่ากัน หรือให้ความสนใจต่อการดำเนินงานในโรงเรียนต่างกัน ทำให้ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสภาพที่แท้จริงของโรงเรียนผิดไปจากความเป็นจริง ซึ่งอาจทำให้มีผลกระทบกระเทือนต่อการตอบแบบสอบถามได้ ทำให้ผลของการตอบแบบสอบถามไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเท่าที่ควร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ได้ทราบความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

๒. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการเสนอแนะผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องในอินที่จะปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

๑. โรงเรียนในเขตการศึกษาชั้นใน หมายถึงโรงเรียนในเขตความรับผิดชอบทางวิชาการของหน่วยศึกษานิเทศก์หน่วยที่ ๑ ได้แก่ เขตพระนคร ป้อมปราบฯ ปทุมวัน พญาไท ดุสิต บางรัก สัมพันธวงศ์ ยานนาวา ห้วยขวาง และหน่วยที่ ๒ ได้แก่ เขตคลองสาน ธนบุรี บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ การแบ่งเขตความรับผิดชอบทางวิชาการของหน่วยศึกษานิเทศก์ยึดสภาพภูมิศาสตร์ และเส้นทางคมนาคมเป็นหลัก

โรงเรียนในเขตการศึกษาชั้นนอก หมายถึงโรงเรียนในเขตความรับผิดชอบทางวิชาการของหน่วยศึกษานิเทศน์หน่วยที่ ๓ ได้แก่ เขตพระโขนง บางกะปิ ลาดกระบัง หน่วยที่ ๔ ได้แก่ เขตบางเขน มีนบุรี หนองจอก หน่วยที่ ๕ ได้แก่ เขตตลิ่งชัน หนองแขม ภาษีเจริญ และหน่วยที่ ๖ ได้แก่ เขตบางขุนเทียน กับราชบุรีบูรณะ การแบ่งเขตความรับผิดชอบทางวิชาการของหน่วยศึกษานิเทศน์ศึกษานิเทศน์ และเส้นทางคมนาคมเป็นหลัก

๒. ความคิดเห็น หมายถึง ความคิด หรือการลงความเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจจะบอกได้ว่าถูกต้องหรือไม่ * ในที่นี้หมายถึงความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ได้แสดงออกในการตอบแบบสอบถาม

๓. ผู้ปกครอง หมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่ให้การดูแลเอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนแก่เด็กอย่างใกล้ชิดที่บ้าน อาจจะเป็นบิดามารดาหรือญาติพี่น้องก็ได้

๔. นักเรียน หมายถึงผู้ที่เข้ารับการศึกษภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๔

๕. คุณภาพ หมายถึงลักษณะความดี ลักษณะประจำตัวของสิ่งต่าง ๆ ในที่นี้หมายถึงลักษณะที่ดีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

๖. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึงโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ทั้งในเขตการศึกษาชั้นในและเขตการศึกษาชั้นนอก

* Carter V. Good, Dictionary of Education, Bd. ed. (New York : Mc. Graw - Hill Book Co., 1973), p. 399.

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องขอบเขตและหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จากหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาถึงระบบและวิธีการทดลองจนสำรวจปัญหา อุปสรรคในการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๒. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านอุปกรณ์การสอน ด้านกิจการนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดบริการด้านต่าง ๆ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ลักษณะของคำถามเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก และแบบเติมคำหรือข้อความ ส่วนที่สองเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าของลิเคอร์ท (Likert Rating Scale) และแบบคำถามปลายเปิด (Opened end)

๓. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ คน ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามในด้านความครอบคลุมของเนื้อหา และการใช้ภาษา แล้วปรับปรุงแก้ไขให้ได้แบบสอบถามฉบับชั่วคราวสำหรับไปทดลองใช้กับผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๒๔ โรงเรียนในเขตการศึกษาชั้นใน ๑๐ คน และเขตการศึกษาชั้นนอก ๑๐ คน รวม ๒๐ คน

๔. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามฉบับชั่วคราวให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

๕. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๒๔ โดยเป็นผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนในเขตการศึกษาชั้นใน ๑๖๐ คน และผู้ปกครองของนักเรียนในเขตการศึกษาชั้นนอก ๑๖๐ คน รวมทั้งสิ้น ๓๒๐ คน

๖. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ มีชดภูมิ เลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง และความเรียง

๗. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ